

**V Jornades de Bones Pràctiques:
la docència a debat**
25 i 26 de febrer de 2016

CONCLUSIONS I PROPOSTES A EMPRENDRE

ÍNDEX

Conclusions de la primera taula de debat: per què costa tant implementar una metodologia docent activa?	3
Conclusions de la segona taula de debat: per què avaluem? Què passaria si no valuéssim?	4
Conclusions de la tercera taula de debat: com ha de ser la relació entre la universitat i les empreses i entitats de l'entorn?	5
Propostes a emprendre:	6
En relació a la promoció i implementació de metodologies actives	6
En relació a l'avaluació	7
En relació al compromís de la Universitat amb l'entorn	7
Equip promotor de les JBP5	9

CONCLUSIONS DE LA PRIMERA TAULA DE DEBAT: Per què costa tant implementar una metodologia activa?

1. JBP5 creu en les Metodologies Docents Actives (MDA)¹. Les MDAs expressen un canvi de paradigma que redefineix el rol dels agents en el procés d'ensenyament-aprenentatge: dels estudiants, dels professors, dels equips que gestionen els recursos i espais, dels equips que defineixen la política acadèmica de la Universitat, i dels diferents agents educatius en general, que poden incidir en el procés educatiu.
2. Cal que tant estudiants com professors tinguin clar el nou paradigma, on el professor té ara l'objectiu de ser el facilitador d'aquest procés, no només en les metodologies que normalment s'utilitzen (classes magistrals, classes de grup petit, avaluació, tutories acadèmiques...), no només en les metodologies en general conegudes però poc utilitzades (ABP, avaluació formativa, diagnòstica, tutoria continuada, mentoria entre iguals...) sinó també en les metodologies innovadores poc utilitzades (tutoria reflexiva basada en la pràctica i la conceptualització cíclica, models de treball cooperatiu...).
3. JBP5 aposta per la construcció de coneixement situat, constructiu i distribuït. El procés de conèixer ha de ser distribuït entre tots els agents que aprenen, desaprenen i reaprenen (el procés ha d'educar els estudiants, els mateixos professors i tota la comunitat educativa), entre la comunitat dins la qual s'aprèn (lligam entre la docència i la recerca, estructuració de continguts i competències en el marc d'un mòdul, estructuració d'aprenentatges i competències dins un currículum vertical, ...) i entre les activitats en les quals participen aquells que aprenen, desaprenen i reaprenen. En general s'aprecia una certa cultura caps als ambients d'aprenentatge dinàmics, on el procés d'ensenyament que normalment era considerat relativament conservador, estàtic, migra cap a processos on es potencien, per exemple, la retroalimentació constant, la comunicació (explicar als estudiants, per exemple, les metodologies que es portaran a terme en una activitat) i la coconstrucció (sigui entre parells, entre professors i estudiants, entre professors de diferents mòduls, o fins i tot entre professors de diferents facultats, etc...).

---

¹ S'entén una metodologia docent activa com aquella proposta metodològica que parteix d'una concepció del procés d'ensenyament i aprenentatge en la qual l'estudiant ha de ser protagonista, de manera que ha de tenir una alta implicació tant en el procés d'ensenyar, com també en el d'aprendre i reflexionar sobre el propi aprenentatge (avaluació). Això implica cercar estratègies alternatives a aquelles en les quals l'estudiant és fonamentalment un subjecte receptor de continguts, de forma passiva i objecte d'una avaluació externa. Entre altres, algunes de les metodologies docents actives actuals poden ser l'aprenentatge basat en problemes i/o projectes, l'aprenentatge cooperatiu, l'aprenentatge reflexiu, l'estudi de casos, la *gamificació*, l'aprenentatge-servei, els debats dirigits, la narrativitat estructurada, etc.

4. JBP5 afirma que cal redefinir el lligam amb la societat del coneixement. JBP5 està pels processos i no per les solucions. Les MDAs centrades en l'estudiant han d'educar en el saber, el saber fer, el saber estar, el voler fer i el poder fer. Cada MDA demana un pes específic dels diferents agents per a cadascuna d'aquestes funcions i caldrà intensificar la formació en capacitats i competències per tal de poder-hi donar resposta.
5. JBP5 demana que hi hagi una revolució institucional dirigida a la millora de la qualitat docent (l'exigència institucional). Cal un replantejament dels espais necessaris per portar a terme les metodologies actives, i poder dissenyar horaris i espais 'flexibles' (espais Inter facultatius o de campus, espais de recepció, espai de trobada, espais d'intercanvi, espais oberts, mobiliari adaptat, aules amb recursos (pantalles gegants) per tenir reciprocitat màxima), i activitats flexibles (per exemple, Treballs Finals de Grau (TFG) amb direccions interfacultatives). Cal considerar el temps dedicat a implementar i portar a terme les activitats de docència/recerca/transferència per part del professorat (i que no es té en compte en un pla d'activitats, per exemple). Cal considerar la incentivació per implementar les MDAS, i també la formació atenta al canvi de rol del professor (gestió del temps, gestió de l'estrès, ensenyament i avaluació de competències transversals, etc...) i de l'alumne (tutories individualitzades de qualitat, mentoria entre iguals...). La manca de rigor en l'exigència institucional crea desafecció institucional, resistència al canvi, estancament, manca de comunicació efectiva entre estudiant i professor i finalment pot generar inquietud.

CONCLUSIONS DE LA SEGONA TAULA DE DEBAT: Per què avaluem? Què passaria si no avaluéssim?

6. JBP5 creu que l'avaluació s'ha d'adaptar a les MDAs, les qual han d'implementar-se definint uns objectius clars, d'assignatura, de mòdul o de grau. Els professors hauran d'acompanyar l'alumne a desenvolupar aquests objectius exercint la definició de les competències, activitats i avaluacions, i caldrà tenir en compte la flexibilitat del procés d'ensenyament-aprenentatge (els actuals dissenys es consideren poc flexibles). Les avaluacions haurien de tenir activitats d'avaluació quantitatives i qualitatives, basades en un feedback crític i contrastat. Cal identificar instruments que facilitin aquest tipus d'avaluació. Es podria implementar, per exemple, una avaluació activa per part de l'estudiant i diagnòstica i formativa per part del professor.
7. El processos d'avaluació es poden millorar a través d'una reflexió (individual o de grup) per part de l'estudiant, la qual hauria de ser de procés i no només finalista. Cal assegurar

el rol actiu de l'estudiant a través de l'autoconeixement i l'autoaprenentatge. En el cas concret dels Graus, cal que el procés d'avaluació sigui també vertical i curricular de primer a quart, validat en la seva màxima expressió al TFG. La fragmentació i atomització de l'avaluació impacta negativament sobre l'organització de les assignatures. Caldria una coordinació del professorat per a fer una estructura clara i organitzada de les MDAs i de les Proves d'Avaluació Contínua.

JBP5 aconsella que hi hagi un sistema que garanteixi la qualitat del procés d'avaluació, que asseguri la fiabilitat dels processos i de les eines, la seva robustesa, la seva transferibilitat i la qualitat (interna i externa) dels resultats. L'avaluació ha de respondre a criteris ètics, de justícia i d'exigència social, que expressin una atenció particular a l'entorn social.

8. JBP5 posa de manifest que hi ha una pressió creixent sobre la valoració tant interna com externa de les avaluacions: nombre de Matrícules d'honor, rematriculació, exigència de nota per beques, taxes d'abandonament, taxes d'èxit.... que incrementa la pressió sobre l'avaluació del professorat.

CONCLUSIONS DE LA TERCERA TAULA DE DEBAT: Com ha de ser la relació entre la universitat i les empreses i entitats de l'entorn?

9. JBP5 creu que la universitat ha de ser generadora de ciutadans crítics i compromesos, de bons professionals amb capacitats democràtiques i atents a la vigilància democràtica. Cal replantejar i refer les atmosferes i ambients universitaris: els despatxos oberts, espais de distribució i redistribució de coneixement, creences i emocions. Es constata una preocupació fruit de l'exigència creixent, tant interna com externa. Aquesta pressió dificulta l'atenció i l'ambient propici que requereixen molts dels processos tant de docència com també de recerca. La universitat ha deixat de banda el fet de crear atmosferes 'vitals', de crear universitat.
10. JBP5 considera que la universitat ha de tenir una mirada crítica i de llarg abast vers la societat de la globalització i la competitivitat que se'ns imposa. En la seva doble funció, social i professionalitzadora, ha de formar ciutadans compromesos i professionals competents, capaços d'actuar localment i pensar globalment. Per això, cal que estigui atenta a les necessitats reals de l'entorn, que potencii la seva implicació en el teixit social i empresarial i que filtri críticament les demandes que rep per tal que les seves aportacions a l'actual societat del coneixement suposin un valor afegit.

PROPOSTES A EMPRENDRE

A continuació es presenten un seguit de propostes i accions, fruit de les conclusions de les JBP5, que l'equip promotor de les jornades considera que cal potenciar per tal de consolidar i institucionalitzar processos d'innovació i millora docent.

En relació a la promoció i implementació de Metodologies Docents Actives, es proposa:

1. Impulsar en tots els graus i màsters/, des de primer i de forma coherent, la introducció de MDAs . Per tal d'adequar aquestes metodologies al context i característiques pròpies de cada estudi o facultat, caldrà contemplar la formació dels agents (professorat, coordinacions, deganats, ...) en metodologies actives atenent a les particularitats de cada centre. Cal promoure projectes verticals de centre o d'universitat.
2. Els professors que treballen amb MDAs manifesten que la seva tasca no està degudament reconeguda per la Universitat. Convé que la Universitat reconegui la seva tasca i dedicació; en l'actualitat desenvolupen aquest tipus de projectes amb poc reconeixement i poca difusió.. Aquest reconeixement suposaria un impuls per a la innovació i la millora de la docència per a tota la universitat i facilitaria que més docents activessin processos transformadors a la Universitat de Girona.
3. Replantejar l'organització del temps del professorat de forma coherent amb els principis (qualitat i quantitat) de les metodologies actives.
4. Replantejar els espais docents de la universitat. Condicionar els espais docents de manera que es puguin posar en pràctica dinàmiques pròpies de les metodologies actives (evitar taules i cadires collades a terra, disposar d'espais de diferents capacitats, disposar d'espais per al treball en equip, habilitar espais de relació i espais oberts per a obtenir una màxima reciprocitat, etc.), amb un mobiliari i recursos adequats.
5. Preveure la possibilitat d'utilitzar espais interfacultatius o de campus.
6. Facilitar la implementació d'activitats i projectes intercentres com els que desenvolupen els integrants de les Xarxes d'Innovació Docent de l'ICE i garantir el reconeixement per als estudiants que hi participen i per als professors que els coordinen.
7. Promoure el disseny d'altres activitats i projectes intercentres, com per exemple els TFGs amb direccions conjuntes entre diferents facultats o centres.

En relació a l'avaluació, es proposa:

8. Promoure un concepte d'avaluació que tingui en compte la flexibilitat del procés d'ensenyament-aprenentatge, de manera que tant la programació com el disseny de les activitats d'avaluació siguin el màxim d'adequades possible per a l'avaluació de les competències transversals i específiques. Cal un acompanyament de l'alumne en el procés d'adquisició de les competències transversals.
9. Promoure la definició de processos d'avaluació que prenguin en consideració les competències que s'han d'avaluar.
10. Vetllar perquè el procés d'avaluació sigui curricular de primer a quart i culmini en el TFG i/o TFM. És necessari que aquest procés no es limiti a l'avaluació parcial de cada assignatura, ja que això provoca una atomització i es perd de vista l'assoliment de les competències en les quals està basat el currículum de l'estudiant.
11. Promoure l'establiment d'un pla d'avaluació que prioritzi l'avaluació gradual de les competències a mesura que l'estudiant avança en els seus estudis i que no es limiti únicament a una avaluació estructural basada en assignatures.
12. Desenvolupar un sistema institucional que garanteixi la qualitat del procés d'avaluació. Aquest sistema ha de garantir la fiabilitat del procés, així com la seva robustesa i transferibilitat.

En relació al compromís de la Universitat amb l'entorn, es proposa:

13. Fomentar la implementació d'una estratègia de responsabilitat social universitària (RSU), promovent la realització de pràctiques docents implicades i compromeses amb el seu entorn (tant el més pròxim, com el més llunyà), amb l'objectiu d'aconseguir un major compromís amb la societat i contribuir a establir un model de desenvolupament més equilibrat i sostenible.
14. Incentivar aquelles metodologies docents que es construeixen a partir del treball amb casos pràctics, que aporten solucions concretes a situacions reals o que es configuren a través de serveis reals, aprofitant aquest entorn com un espai òptim d'aprenentatge amb el suport del docent: treball per projectes, aprenentatge servei, pràcticums, treballs finals de grau i màster, etc.
15. Facilitar i promoure la implicació del professorat universitari en aquests projectes docents de col·laboració real, pràctics i amb resultats palpables en l'entorn.

16. Prioritzar, en aquest sentit, aquelles iniciatives que responguin a propostes col·lectives, promogudes per equips i no iniciatives individuals.
17. Reconèixer i incentivar amb crèdits específics aquelles propostes docents que demostrin un treball innovador i excel·lent en aquest sentit. Cal que les propostes siguin efectives, innovadores i replicables, entre altres criteris.
18. Facilitar, a través d'una unitat o servei específic de centre, la realització d'aquestes experiències i projectes orientant en els tràmits i la gestió de la relació entre universitat i institucions i entitats de l'entorn.
19. Cercar fórmules que facin factible la relació i comunicació fluida entre els consells d'estudis i el sector professional de cada titulació. L'aportació dels professionals en exercici, les institucions i serveis propis de cada àmbit formatiu són també agents potencialment formatius que cal considerar en els debats docents i en la configuració dels programes formatius. En aquest sentit, es proposa:
  - a. Afavorir la creació de consells assessors en els diferents estudis o facultats
  - b. Incentivar la realització de jornades o seminaris d'intercanvi entre els docents i els professionals de cada sector
20. Promoure l'elaboració de plans d'estudis fonamentats, amb criteris clars i projeccions a mitjà termini amb diagnòstics sòlids.
21. Reconèixer la implicació del professorat en activitats i projectes de col·laboració amb l'entorn.
22. Definir el model de docència que la UdG ha de mostrar a la societat.

En definitiva, es tracta de promoure una revolució institucional basada en sistemes de millora de la qualitat docent.

EQUIP PROMOTOR DE LES JBP5

Rafael García Campos, director de l'Institut de Ciències de l'Educació J. Pallach

Margarida Falgàs Isern, cap d'unitat de l'Institut de Ciències de l'Educació J. Pallach

Xavier Cufí Solé, cap d'unitat de l'Institut de Ciències de l'Educació J. Pallach

Jordi Colomer Feliu, membre de la Xarxa d'Innovació Docent en Aprenentatge Reflexiu

Sílvia Espinosa Mirabet, membre de la Xarxa d'Innovació Docent en Aprenentatge per Projectes 1

Gerard Arbat Pujolràs, membre de la Xarxa d'Innovació Docent en Avaluació

Pere Soler Masó, membre de la Xarxa d'Innovació Docent en Aprenentatge Servei

Sílvia Aznar Suñer, tècnica en innovació docent de l'Institut de Ciències de l'Educació J. Pallach